

Foto: Paul Voorham

Wie zit er achter het stuur als een jonge passagier verongelukt?

Van alle overleden autopassagiers valt meer dan een derde in de leeftijdscategorie 10-24 jaar. Het merendeel van deze jonge passagiers overlijdt in een auto met een 18- tot 24-jarige achter het stuur. Van deze jonge bestuurders is bekend dat zij een verhoogd risico hebben door hun mentale onvolwassenheid en gebrek aan ervaring. Hun passagiers staan logischerwijs bloot aan hetzelfde hoge risico. Maar daarnaast is er wellicht sprake van nog een *extra* risico wanneer jongeren samen in een auto rijden: de invloed van 'groepsdruk' en 'afleiding' door passagiers op de jonge automobilist. Hierover gaat de nieuwe SWOV-factsheet *Jonge automobilisten en hun jonge passagiers*.

Ongevallenstudies naar een extra risico door (jonge) passagiers zijn tot nu toe alleen in het buitenland uitgevoerd. Over het algemeen wijzen deze onderzoeken op een verhoogde ongevalsekans als jonge automobilisten met jonge passagiers in de auto zitten. Als de jongeren passagiers meenemen die ouder zijn, dan wordt de kans op een ongeval juist kleiner.

Jongeren en jongvolwassenen in de leeftijd van 10-24 jaar, maken zich gaandeweg los van hun verzorgers en vrienden worden in deze periode steeds belangrijker. Jongeren in deze leeftijdsgroep zijn ook impulsief, experimenteren graag en gaan risico's daarbij niet uit de weg. Vooral niet als ze in groepen zijn. Vaak speelt groepsdruk een rol. De jongere probeert er dan alles aan te doen om aan de verwachtingen van

de groep te voldoen. Voor jonge autobestuurders kan die groepsdruk negatief uitpakken: ze voelen zich dan opgejut door de passagiers en hebben het gevoel zich te moeten bewijzen. Zo toonde een Amerikaans onderzoek aan dat jonge bestuurders vaker door rood rijden wanneer ze met een leeftijdsgenoot in de auto zitten dan alleen. Maar dat is niet de enige reden waarom het rijden met leeftijdsgenoten gevaarlijker kan zijn. Passagiers zijn ook een bron van afleiding. Afleiding verstoort de routines van de rijtaak bij jonge automobilisten gemakkelijker dan bij meer ervaren bestuurders. Ander Amerikaans onderzoek liet bijvoorbeeld zien dat in de aanwezigheid van passagiers mannelijke onervaren bestuurders gevaren vaker over het hoofd zagen. Vooral als de passagier een 'aantrekkelijke' vrouw was. De invloed van

groepsdruk en afleiding neemt af naarmate de jongeren ouder worden.

Negatief voorbeeldgedrag

Naast groepsdruk en afleiding is er nog een derde gevaar. Jonge passagiers kunnen op hun beurt ook negatief worden beïnvloed door het gevaarlijk rijgedrag van de bestuurder. Als ze worden blootgesteld aan het gevaarlijk rijgedrag van hun leeftijdgenoten is de kans groter dat zij dit gedrag 'normaal' gaan vinden en het later als bestuurder zelf ook gaan vertonen.

Passagiersverbod

Om het aantal slachtoffers onder jongeren terug te dringen, kennen de VS, Australië en Nieuw-Zeeland een verbod voor jongeren om met passagiers in de auto te rijden, als onderdeel van een getrapte rijbewijs. In staten in de VS waar deze maatregel is ingevoerd, heeft dit geleid tot circa 9% minder dodelijke ongevallen onder 16-17-jarigen.

Helpen in plaats van hinderen

In diverse landen worden ook campagnes ingezet om passagiers te stimuleren de bestuurder te corrigeren wanneer die iets doet wat gevaarlijk

is en hem te helpen in plaats van te hinderen. Een voorbeeld is de Noorse campagne 'Speak out', waarin het gebruik van massamedia wordt gecombineerd met politietoezicht. Tijdens de campagneperiode daalde het aantal omgekomen en zwaargewonde passagiers met 30%. De campagne leek echter geen effect te hebben op het aantal slachtoffers onder bestuurders. In Nederland zijn er op dit moment twee programma's die zich richten op jonge passagiers: het Shotgun-initiatief van Veilig Verkeer

Nederland en RoadSense van Mercedes Benz. Beide hebben de bedoeling passagiers bewust te maken van hun invloed en de gevaren, maar de effecten op het gedrag zijn nog niet onderzocht.

Meer kennis nodig

Omdat Nederlands onderzoek ontbreekt, komt bijna alle kennis over de achtergronden van de invloed van passagiers en de effecten van maatregelen uit buitenlands onderzoek. Maar jonge bestuurders in bijvoorbeeld de VS zijn moeilijk

te vergelijken met Nederlandse omdat ze doorgaans een aantal jaren jonger zijn. Aanbevolen wordt om nader onderzoek in Nederland te doen en de vraag te beantwoorden in welke mate jonge passagiers overlijden bij een jonge bestuurder. Vervolgens zou moeten worden bezien op welke manier dit probleem kan worden teruggedrongen.

SWOV factsheet

[Jonge automobilisten en hun jonge passagiers](#)